

Sygn. akt V KK 429/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Przemysław Kalinowski (sprawozdawca)
SSN Paweł Wiliński

Protokolant Agnieszka Murzynowska

w sprawie H. N.
skazanego z art. 180a k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 20 listopada 2020 r.,
kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego
na korzyść H. N.
od wyroku Sądu Rejonowego w P.
z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt VIII K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę H. N. Sądowi
Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P. wyrokiem z dnia 13 marca 2018 r., sygn. akt VIII K (...), wydanym na posiedzeniu w uwzględnieniu wniosku złożonego w trybie art. 335 § 2 k.p.k., uznał H. N. za winnego tego, że w dniu 5 stycznia 2018 r. w miejscowości C., na drodze [...] prowadził w ruchu lądowym pojazd marki „V.” nie stosując się do decyzji Prezydenta Miasta P. nr KM-II.(...) z

dnia 30 maja 2014 r. o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, tj. dokonania przestępstwa z art. 180a k.k. i za to na podstawie powołanego przepisu:

1. wymierzył mu karę 10 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą - na podstawie art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 k.k. oraz art. 35 § 1 k.k. - na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w miesiącu;
2. na podstawie art. 42 § 1a pkt 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek kamy w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres roku;
3. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe.

Powyższy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron procesu i uprawomocnił się w I instancji w dniu 23 marca 2018 r.

Obecnie Prokurator Generalny wniósł kasację od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt VIII K (...), zaskarżając go w całości na korzyść skazanego.

Autor kasacji zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego - art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wniosku prokuratora i skazaniu H. N. bez przeprowadzenia rozprawy za popełnienie czynu z art. 180a k.k., pomimo wynikających z materiału dowodowego istotnych wątpliwości wskazujących, że zachowanie oskarżonego wypełniało jedynie znamiona wykroczenia z art. 94 § 1 k.w.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w P.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego wniesiona w tej sprawie okazała się zasadna, a podniesiony w niej zarzut i sformułowany wniosek – w pełni zasługiwały na uwzględnienie. Zaskarżony wyrok rzeczywiście zapadł z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisów

prawa wymienionych w zarzucie kasacji.

Ocena tego rodzaju przemawiała za rozpoznaniem nadzwyczajnego środka zaskarżenia w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron. Skarżący trafnie wywiódł, że przepis art. 180a k.k. przewiduje odpowiedzialność karną za zachowanie sprawcy, który prowadzi pojazd mechaniczny na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, nie stosując się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami. Warunkiem odpowiedzialności karnej jest zatem nie tyle samo zachowanie polegające na kierowaniu pojazdem bez posiadania uprawnień (taki czyn penalizowany jest przez art. 94 § 1 k.w.), ale zachowanie takie musi być powiązane z niezastosowaniem się do wydanej uprzednio decyzji (w tym wypadku) administracyjnej o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 stycznia 2019 r. (III KK 558/17) zwrócił uwagę na to, że zachowanie sprawcze opisane w art. 180a k.k., polega na prowadzeniu pojazdu mechanicznego przez osobę, której decyzją właściwego organu zostały cofnięte uprawnienia do kierowania pojazdami. Warunkiem ponoszenia odpowiedzialności za przestępstwo o znamionach opisanych w art. 180a k.k. jest zatem istnienie w obiegu prawnym decyzji właściwego organu, pozbawiającej sprawcę uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi. Decyzja, o której mowa w tym przepisie, może być również decyzją administracyjną. Nie ulega przy tym wątpliwości, że istnienie takiej decyzji stanowi jedno ze znamion przestępstwa z art. 180a k.k., a jej brak oznacza, że nie zostało wypełnione znamię przestępstwa. Istotne znaczenie ma przy tym fakt, że przestępstwo z art. 180a k.k. może popełnić tylko osoba, wobec której decyzja administracyjna zapadła i tylko w okresie, na jaki cofnięto tą decyzją uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi. Zarazem, w okresie uwidocznionym w decyzji o cofnięciu uprawnień, osoba wobec której zapadło takie rozstrzygnięcie nie może ich odzyskać.

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że w stosunku do oskarżonego Prezydent Miasta P. decyzją nr KM-II.(...) z dnia 30 maja 2014

r., na podstawie art. 182 § 2 k.k.w., cofnął od dnia 7 marca 2014 r. do dnia 7 marca 2015 r. uprawnienia do kierowania pojazdami kategorii B. Podstawę wydania tej decyzji stanowił prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w P. z dnia 29 kwietnia 2014 r., sygn. akt VIII K (...), w którym orzeczono wobec H. N. środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres roku, który to okres biegł właśnie od dnia 7 marca 2014 r. do dnia 7 marca 2015 r. (*decyzja Prezydenta Miasta P. nr KM-II. (...) - k. 16; dane o karalności - k. 21-22*). Zgodnie z art. 182 § 2 k.k.w., organ administracji wykonujący wyrok orzekający zakaz prowadzenia pojazdów jest związany jego treścią, a więc może cofnąć uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi tylko na okres ściśle określony w wyroku, w określonym przez sąd zakresie oraz nie może wydać tych uprawnień w okresie i zakresie obowiązywania zakazu (art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami - Dz. U. 2016.627 – t.j.). W tej sprawie decyzja Prezydenta miasta P. w pełni odpowiadała tym wymaganiom i zawierała jednoznaczne sprecyzowanie okresu, na jaki uprawnienia do kierowania pojazdami zostały oskarżonemu cofnięte. Udzielono mu także informacji na temat warunków wymaganych dla ponownego uzyskania tych uprawnień.

Z wyjaśnień H. N. złożonych w postępowaniu przygotowawczym (*k. 8*) wynika, że po upływie wskazanego w decyzji okresu cofnięcia uprawnień, nie podjął on działań w kierunku ich odzyskania z powodu pobytu poza granicami kraju. Taki stan istniał również w dniu 5 stycznia 2018 r., kiedy po upływie prawie trzech lat od zakończenia okresu wskazanego w decyzji, został zatrzymany do kontroli drogowej, która ujawniła, że nadal nie posiada uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi.

Prawno-karna ocena tej sytuacji dokonana przez sąd *meriti*, który uznał, że zostały wyczerpane wszystkie znamiona określone w przepisie art. 180a k.k. – nie jest jednak trafna. Decyzja Prezydenta miasta P. o cofnięciu oskarżonemu H. N. uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi wyraźnie określała przedział czasu, na jaki nastąpiło cofnięcie tych uprawnień, a to oznacza, że po upływie tego okresu możliwe jest ich

odzyskanie. Wskazanie w decyzji okresu, na który uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi zostały cofnięte - i w którym ich ponowne uzyskanie nie jest możliwe - sprawia, że od daty kończącej ten okres, przedmiotowa decyzja nie stanowi już przeszkody do odzyskania lub ponownego uzyskania uprawnień o jakich mowa. Zatem, prowadzenie pojazdu mechanicznego po zakończeniu okresu wskazanego w decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi, ale bez ich odzyskania, nie jest niestosowaniem się do decyzji o ich cofnięciu, lecz jedynie prowadzeniem pojazdu bez posiadania uprawnień. Tym samym, zachowanie takie nie wyczerpuje znamion przestępstwa z art. 180a k.k. Stanowi jedynie wykroczenie z art. 94 § 1 k.w.

W tej sytuacji niezasadne okazało się ustalenie Sądu Rejonowego co do tego, że H. N., kierując pojazdem mechanicznym po upływie wskazanego w decyzji okresu, na który miał cofnięte uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi, popełnił występki z art. 180a k.k. Wprawdzie prowadził pojazd mechaniczny nie mając do tego uprawnień, ale to zachowanie nie było wyrazem niestosowania się do decyzji o ich cofnięciu na okres od 7 marca 2014 r. do 7 marca 2015 r. W rzeczywistości bowiem, w dniu 5 stycznia 2018 r., kiedy w toku kontroli drogowej H. N. ujawniono brak uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych, sytuacja ta była wynikiem braku podjęcia przez niego działań zmierzających do ponownego ich uzyskania. Tym samym, odnosząc tak ustalone zachowanie oskarżonego do użytego w art. 180a k.k. znamienia przestępstwa „nie stosując się do decyzji”, nie sposób twierdzić, że w rzeczywistości nie zastosował się do wyrażonej w niej treści. Decyzja ta nie zawierała natomiast skierowanego do jej adresata nakazu wystąpienia o ponowne uzyskanie uprawnień (po upływie wskazanego w niej terminu kończącego okres cofnięcia), którego niewykonanie mogłoby być uznane za nierespektowanie decyzji i sankcjonowane na podstawie art. 180a k.k.. Niestosowanie się do decyzji obejmować winno zatem jedynie te sytuacje, w których osoba, do której decyzja ta została skierowana, postąpi wbrew jej ściśle określonym postanowieniom.

W świetle powyższych uwag należało dojść do przekonania, że w niniejszej sprawie brak było podstaw do przyjęcia, iż zachowanie H. N. wypełniało znamiona przypisanego mu w wyroku przestępstwa z art. 180a k.k. Zachowanie to wypełniało natomiast znamiona wykroczenia z art. 94 § 1 k.w.

W konsekwencji podzielić trzeba pogląd skarżącego, że do skazania H. N. za czyn z art. 180a k.k. doszło na skutek rażącego naruszenia przepisu art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k. w wyniku braku przeprowadzenia prawidłowej kontroli wniosku prokuratora o wydanie wobec oskarżonego wyroku skazującego na posiedzeniu. Stosownie do dyspozycji art. 335 § 2 k.p.k., jedną z przesłanek, która musi być spełniona, aby prokurator mógł wystąpić z wnioskiem o wydanie wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kary i środka karnego bez przeprowadzenia rozprawy, a sąd taki wniosek mógł uwzględnić jest ustalenie, że okoliczności popełnienia przez oskarżonego zarzucanego mu w akcie oskarżenia przestępstwa nie budzą wątpliwości. Wymaganie to odnosi się nie tylko do zasadniczej kwestii sprawstwa i winy, ale do wszystkich istotnych okoliczności popełnienia zarzucanego czynu, w tym mających znaczenie dla jego oceny prawnej. W niniejszej sprawie przesłanka ta nie została spełniona albowiem H. N. został oskarżony i skazany za popełnienie przestępstwa z art. 180a k.k., podczas gdy za zachowanie polegające na kierowaniu pojazdem bez uprawnień powinien podlegać odpowiedzialności wykroczeniowej, na podstawie art. 94 § 1 k.w. W istniejących realiach Sąd Rejonowy uwzględniając wniosek prokuratora nie dokonał należytej kontroli istnienia przesłanek wskazanych art. 335 § 2 k.p.k. i wydając wyrok zgodnie z wnioskiem, w efekcie rażąco naruszył przepisy prawa karnego materialnego.

W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy w P. uwzględni powyższe zapatrywania, a także będzie miał w polu widzenia znaczenie daty czynu zarzucanego oskarżonemu.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

